

Vec C-333/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. apríl 2019

Vnútroštátny súd:

Cour d'appel de Bruxelles

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. marec 2019

Odvolatelia:

DA

FC

S. C. European Food S.A.

S. C. Starmill S.R. L.

S. C. Multipack S.R. L.

Odporkyne:

Romanian Air Traffic Services Administration (Romatsa)

Rumunsko

Európska komisia

Európska organizácia pre bezpečnosť letovej prevádzky
(Eurocontrol)

I. Predmet sporu a priebeh konania

- 1 Dňa 11. decembra 2013 rozhodcovský súd zriadený na základe dohovoru ICSID (pozri nižšie) vydal rozhodcovský nález, ktorým uložil Rumunsku povinnosť nahradiť DA a FC, ako aj obchodným spoločnostiam European Food S.A, Starmill S.R. L. a Multipack S.R.L škodu v celkovej výške 376 433 229 RON (t. j. približne 178 000 000 eur) navýšenú o úroky.
- 2 Keďže žaloba o neplatnosť tohto rozhodcovského nálezu, ktorá bola predložená výboru *ad hoc* Medzinárodného centra pre riešenie investičných sporov (ICSID), bola 26. februára 2016 zamietnutá, rozhodcovský nález nadobudol právoplatnosť.
- 3 Európska komisia vystúpila pred rozhodcovským súdom ako *amicus curiae* a 26. mája 2014 prijala podľa článku 11 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 659/1999 ustanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 ZFEÚ rozhodnutie C (2014) 3192, ktorým sa Rumunsku nariaďuje pozastaviť akékoľvek konanie, ktoré by mohlo viesť k uplatneniu alebo vymáhaniu sumy, ktorá sa ešte má vyplatiť v súlade s rozhodcovským nálezom, z dôvodu, že takéto konanie by predstavovalo neoprávnenú štátnu pomoc, a to dovtedy, kým Komisia neprijme konečné rozhodnutie o zlučiteľnosti tejto štátnej pomoci s vnútorným trhom.
- 4 Rozhodnutím (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 o štátnej pomoci SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), ktorú poskytlo Rumunsko – Rozhodcovský rozsudok z 11. decembra 2013 (Ú. v. EÚ L 232, 2015, s. 43), Komisia rozhodla, že vyplatenie náhrady škody priznanej rozhodcovským nálezom z 11. decembra 2013 hospodárskej jednotke zloženej z DA a FC a spoločností European Food, Starmill a Multipack predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 Zmluvy, čo je nezlučiteľné s vnútorným trhom. Týmto rozhodnutím sa Rumunsku v podstate zakazuje vyplatiť akúkoľvek sumu na základe nálezu z 11. decembra 2013.
- 5 Rozhodnutie Komisie je predmetom žalôb o neplatnosť, ktoré v súčasnosti prejednáva Všeobecný súd Európskej únie [pozri najmä veci T-624/15 (Ú. v. EÚ C 16, 2016, s. 45), T-694/15 (Ú. v. EÚ C 38, 2016, s. 69) a T-704/15 (Ú. v. EÚ C 68, 2016, s. 30)].
- 6 DA 19. augusta 2015 doručil Rumunsku rozhodcovský nález opatrený doložkou vykonateľnosti, ktorú vydala súdna kancelária Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel, Belgicko) v súlade s dohovorom ICSID.
- 7 DA 9. septembra 2015 pristúpil v Belgicku k zabezpečeniu pohľadávky v súvislosti so všetkými sumami, ktoré organizácia Eurocontrol dlhuje alebo bude dlhovať Rumunsku alebo spoločnosti Romatsa (rumunský štátny podnik pre leteckú dopravu), s cieľom dosiahnuť úhradu sumy 85 066 428,42 eura.

- 8 Romatsa a Rumunsko 23. a 24. septembra 2015 podali na Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (Prvostupňový frankofónny súd Brusel, Belgicko) odpor proti exekúcii prikázanim pohľadávky. Komisia dobrovoľne vstúpila do konania na základe článku 23a nariadenia (ES) č. 659/1999 na podporu návrhov spoločnosti Romatsa a Rumunsko.
- 9 Uvedený súd rozsudkom z 25. januára 2016 v podstate nariadil zrušenie prebiehajúceho zabezpečenia pohľadávky v organizácii Eurocontrol voči rumunskému štátu.
- 10 DA, FC a veriteľské spoločnosti sa proti tomuto rozsudku odvolali 29. februára 2016.

II. Dotknuté ustanovenia

Právo Únie

- 11 Článok 288 ZFEÚ znie takto:

„Na účely výkonu právomocí Únie inštitúcie prijímajú nariadenia, smernice, rozhodnutia, odporúčania a stanoviská.

...

Rozhodnutie je záväzné v celom rozsahu. Rozhodnutie, ktoré označuje tých, ktorým je určené, je záväzné len pre nich.“

Dohovor o riešení sporov z investícií medzi štátmi a občanmi druhých štátov (uzatvorený 18. marca 1965 vo Washingtone pod záštitou Svetovej banky a schválený v Belgicku zákonom zo 17. júla 1970)

- 12 Článok 1 stanovuje:

„Týmto sa zriaďuje Medzinárodné stredisko pre riešenie sporov z investícií (ďalej len ‚Stredisko‘).“ (skrátene „ICSID“)

- 13 Článok 54 stanovuje:

„(1) Každý zmluvný štát uzná rozhodcovský nález vydaný podľa tohto Dohovoru ako záväzný a bude na svojom území vymáhať plnenie peňažných záväzkov uložených v rozhodcovskom náleze, akoby to bolo konečné rozhodnutie súdu v tomto štáte. Zmluvný štát s federálnym usporiadaním môže vymáhať takéto rozhodnutie na svojich federálnych súdoch alebo ich prostredníctvom a môže určiť, že tieto súdy budú nakladať s rozhodcovským nálezom, akoby išlo o konečné rozhodnutie súdov vlastného štátu.

(2) Strana žiadajúca o uznanie alebo výkon rozhodnutia na území zmluvného štátu zašle príslušnému súdu alebo inému orgánu, ktorý tento štát na tento účel určil, odpis rozhodcovského nálezu overený generálnym tajomníkom. Každý zmluvný štát oznámi generálnemu tajomníkovi určenie príslušného súdu alebo iného orgánu na tento účel a akúkoľvek následnú zmenu v tomto určení.

(3) Výkon rozhodcovského nálezu sa bude spravovať zákonmi týkajúcimi sa výkonu súdnych rozhodnutí platných v štáte, na ktorého území sa takýto výkon žiada.“

III. Tvrdenia účastníkov konania

- 14 DA, FC a veriteľské spoločnosti predovšetkým navrhujú, aby Cour d'appel nariadil obnovenie zabezpečenia pohľadávky, pričom celková suma je teraz stanovená na 281 718 067,10 eura.
- 15 DA najmä tvrdí, že rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/1470 z 10. marca 2015 ako také nezakazuje nútený výkon rozhodcovského nálezu v Belgicku.
- 16 Domnieva sa, že na to, aby sa výhody považovali za štátnu pomoc, musia byť na jednej strane priamo alebo nepriamo poskytnuté zo štátnych prostriedkov a na druhej strane musia byť pripísateľné štátu (rozsudok zo 16. mája 2002, Francúzsko/Komisia, C-482/99, EU:C:2002:294, bod 24). Tento rozsudok jednoznačne stanovuje, že samotný prevod štátnych prostriedkov nie je postačujúci na to, aby išlo o štátnu pomoc. Kritérium pripísateľnosti je plnohodnotným kritériom.
- 17 Ďalej cituje rozsudok z 27. marca 1980, Denkvit italiana (61/79, EU:C:1980:100, bod 31), podľa ktorého sa tak systém štátnej pomoci „týka rozhodnutí, ktorými členské štáty za účelom dosiahnutia hospodárskych a sociálnych cieľov, ktoré sú im vlastné, poskytnú na základe jednostranných a autonómnych rozhodnutí podnikom alebo iným právnym subjektom prostriedky alebo výhody, ktoré majú prispieť k realizácii sledovaných hospodárskych alebo sociálnych cieľov“ (podčiarkol odvolateľ).
- 18 Pripomína tiež, že Súdny dvor vo svojej judikatúre zdôraznil nielen potrebu prevodu verejných prostriedkov alebo všeobecnej kontroly štátu nad podnikom, ale aj konkrétneho zapojenia štátu do prijatia sporných opatrení: „Je tiež potrebné preskúmať, či možno vychádzať z toho, že verejné orgány sa určitým spôsobom zapojili do prijatia týchto opatrení.“ (rozsudok zo 16. mája 2002, Francúzsko/Komisia, C-482/99, EU:C:2002:294114, bod 52).
- 19 V prejednávanej veci však nútený výkon v Belgicku nemožno pripísať Rumunsku.
- 20 Zo znenia rozhodnutia Komisie tak jasne vyplýva, že výkon rozhodcovského nálezu predstavuje štátnu pomoc len v prípade, že sa dá také opatrenie pripísať Rumunsku, t. j. ak Rumunsko dobrovoľne vykoná rozhodcovský nález. Podľa

jeho názoru je jednoducho nepresné tvrdiť, že výrok i odôvodnenie rozhodnutia Komisie sa uplatnia aj na nútený výkon nariadený inými ako rumunskými súdmi. Ak je Rumunsko nútené vykonať rozhodcovský nález, toto opatrenie mu nemožno pripísať, a teda nejde o porušenie rozhodnutia Komisie.

- 21 Rumunsko zas v podstate navrhuje, aby Cour d'appel konštatoval, že odvolania sú neprípustné a nedôvodné, a subsidiárne, aby prerušil konanie, kým európske súdy nerozhodnú o žalobách podaných proti rozhodnutiu Komisie z 30. marca 2015.
- 22 Komisia navrhuje, aby boli odvolania vyhlásené za nedôvodné.

IV. Posúdenie zo strany Cour d'appel

- 23 Cour d'appel v prvom rade zamietá jednotlivé dôvody neprípustnosti, ako aj odvolací dôvod, ktorý Rumunsko založilo na svojej imunite voči súdnej právomoci. Rumunsko tým, že akceptovalo rozhodcovské konanie a podalo návrh tretej osoby na zmenu rozhodcovského nálezu, súhlasilo s predložením sporu na posúdenie (belgickému) exekučnému súdu a Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací súd Brusel), čím sa vzdalo svojej imunity voči súdnej právomoci.
- 24 Cour d'appel ďalej konštatuje, že rozhodcovský nález je právoplatný a nie je už voči nemu možné podať opravný prostriedok. Sám osebe je riadnym exekučným titulom. Exekúcia príkazom pohľadávky sa uskutočnila na základe rozhodcovského nálezu opatreného doložkou vykonateľnosti, ktorú musí podľa článku 54 dohovoru ICSID uznať a vykonať každý zmluvný štát, ktorým je aj Belgické kráľovstvo.
- 25 Cour d'appel však poukazuje na to, že rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/1470 z 10. marca 2015 predstavuje významnú prekážku výkonu rozhodcovského nálezu zo strany rumunského štátu. Pripomína, že „zásah princa“ je skutočne vonkajšou oslobodzujúcou príčinou, ktorá môže odôvodniť, že bežne obozretný a rozumný dlžník nezaplatí veriteľovi, ktorý má exekučný titul.
- 26 Komisia v tomto rozhodnutí zakazuje Rumunsku vyplatiť dlžné sumy podľa tohto rozhodcovského nálezu, lebo také vyplatenie by predstavovalo štátnu pomoc nezlučiteľnú s vnútorným trhom.
- 27 Podľa článku 288 ZFEÚ sú rozhodnutia záväzné vo všetkých členských štátoch. Toto rozhodnutie však neexistovalo v čase, keď rozhodcovský súd vydal rozhodcovský nález, ktorý predstavuje exekučný titul. Navyše rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 je predmetom žalôb na súdoch Európskej únie.
- 28 V súčasnosti existuje reálne riziko rozporu medzi rozhodnutím exekučného súdu a odvolacieho súdu v exekučnej veci a rozhodnutím Európskej únie, t. j. rozhodnutím Komisie označeným ako „zásah princa“ v spore týkajúcom sa núteného výkonu rozhodcovského nálezu ICSID.

- 29 Dochádza k vážnemu spochybneniu toho, či výkon rozhodcovského nálezu zo strany Rumunska predstavuje dobrovoľný výkon a štátnu pomoc.

V. Prejudiciálne otázky

- 30 V záujme zabezpečenia právnej istoty a predchádzania riziku nejednotných rozhodnutí teda treba prerušiť konanie, kým európske súdy nerozhodnú o žalobách o neplatnosť rozhodnutia z 30. marca 2015 a kým Súdny dvor Európskej únie neodpovie na tieto prejudiciálne otázky:

1. Má sa rozhodnutie Európskej komisie (EÚ) 2015/1470 z 30. marca 2015 o štátnej pomoci SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) chápať v tom zmysle, že sa týka platieb, ktoré Rumunsko dlhuje, aj v prípade, že sú tieto platby voči nemu vymáhané v rámci postupu núteného výkonu rozhodcovského nálezu ICSID z 11. decembra 2013, ktorý sa začal na súdoch iného členského štátu, než je Rumunsko?

2. Vyžaduje si právo Únie samo osebe a automaticky, aby súd členského štátu (iného než Rumunsko), na ktorý je podaná žaloba proti nútenému výkonu rozhodcovského nálezu ICSID, ktorý je podľa vlastných vnútroštátnych procesných pravidiel tohto členského štátu právoplatný, vylúčil uplatnenie tohto rozhodcovského nálezu len na základe toho, že podľa neprávoplatného rozhodnutia Európskej komisie prijatého až po rozhodcovskom náleze je tento nútený výkon rozhodcovského nálezu v rozpore s európskym systémom štátnej pomoci?

3. Je podľa práva Únie, najmä zásady lojálnej spolupráce alebo zásady právnej sily rozhodnutej veci, možné, aby si vnútroštátny súd členského štátu (iného než Rumunsko) neplnil medzinárodné záväzky vyplývajúce z dohovoru ICSID v situácii, keď Európska komisia prijala po vydaní rozhodcovského nálezu rozhodnutie, podľa ktorého by bol nútený výkon rozhodcovského nálezu v rozpore s európskym systémom štátnej pomoci, a to napriek tomu, že Európska komisia sa zúčastnila na rozhodcovskom konaní (vrátane konania o neplatnosť rozhodcovského nálezu) a uplatnila svoje dôvody týkajúce sa európskeho systému štátnej pomoci?